



3. – 4. stranica

Položen kamen-temeljac dogradnje Hrvatske škole i učeničkog doma u Santovu



Skupština Državne udruge šokačkih
Hrvata 6. stranica



Spomen-ploča Đuri Paviću 8. – 9. stranica



Turnir „In memoriam Stipan Pančić“ 10. stranica

Knjiga se ničim ne može zamijeniti

„Ponekad pomislim da je danas mnogo više onih koji pišu, nego onih koji čitaju“, pročitao sam ovih dana rečenicu koja me je potaknula na promišljanja o položaju knjige u vremenu u kojem živimo.

Kao što nam je mnogima poznato, od 15. listopada do 15. studenog u Hrvatskoj se održava tradicionalna priredba „Mjesec hrvatske knjige“, koja se obilježava nizom različitih programa posvećenih knjizi, knjižarstvu i knjižničarstvu. Tako se organiziraju izložbe, susreti s piscima, predavanja i radionice kojima je cilj knjigu i čitanje približiti korisnicima, potaknuti ih na čitanje i na posuđivanje u knjižnici. „Mjesec hrvatske knjige“ ove godine održava se u okviru „Godine čitanja“ koja je na Dan hrvatske knjige (2. travnja) proglašena s ciljem dodatne promocije knjige i poticanja na čitanje.

Naše vrijeme nije sklono čitanju, posebno čitanju knjiga. Pojavom elektroničkih medija i društvenih mreža preplavile su nas informacije koje su nam svakodnevno dostupne putem računala, mobitela i drugih uređaja, nezaobilaznih u svakodnevnom životu i radu. Konzumiranje svakodnevnih, praktično trenutnih informacija udaljilo nas je od čitanja, napose od čitanja knjige. Doista se čini da je mnogo više onih koji knjige pišu, nego onih koje knjige čitaju. Međutim, knjiga je i dalje knjiga, koja se ničim ne može zamijeniti, niti potisnuti. Nažalost, rjeđe je čitamo, a još rjeđe kupujemo ili posuđujemo u knjižnici. Posljedica je to u prvom redu ubrzanog vremena u kojem živimo. Ipak, s vremena na vrijeme zaželimo se čitanja dobre knjige, ili kupnje knjige. Jer draž koju knjiga nudi svome čitatelju ničim se ne može zamijeniti. Najčešće dođemo do nje u određeno doba godine kada se više zadržavamo u kući, obično o blagdanima. Tada možda češće i kupujemo ili pak darujemo knjigu članovima svoje obitelji ili prijateljima. Mjesec hrvatske knjige i razni sadržaji povod su za razmišljanje i promišljanje kako bismo kroz godinu trebali više pažnje posvetiti knjizi i čitanju knjige. Na prvom mjestu rijetkim, ali vrijednim izdanjima naše zajednice, ustanova i hrvatskih autora u Mađarskoj. S.B.

Glasnikov tjedan



U Mjesecu smo hrvatske knjige. Počeo je 15. listopada i traje do 15. studenoga. Tema ovogodišnjeg Mjeseca hrvatske knjige su „Hrvatski autori u Godini čitanja“, a moto pak „Ajmo HRVATI se s knjigom!“.

Ajmo Hrvati s knjigom. Ajmo hrvati se s knjigom. Hrvajte se s knjigom dragi Hrvati. Hrvajte se s brojnim knjigama, jer one su potrebne nego ikada prije kako biste sačuvali nacionalni identitet. Gdje su naše knjižnice i gdje su naše knjige? Tko uopće čita hrvatsku knjigu? Ja sam drugi dan Mjeseca hrvatske knjige obilježila promocijom knjige kojoj sam urednica. Bilo je predivno. Bar za mene.

Knjiga je važna, a ako je u knjižnici i knjižnica je važna. Obožavam knjižnice. Mislim kako su knjižnice posebno važne za formiranje zajednice, u našem slučaju manjinske zajednice. Trebale bi biti važne za zajednicu kao mjesto okupljanja, bez kojega narod nije narod. Onaj narod koji nema knjižnicu gubi, rekla je ovih dana ministrica hrvatske kulture i medija.

Što je cilj Mjeseca hrvatske knjige? Govoriti o knjizi, promovirati knjigu, igrati se s knjigom, kupiti knjigu, pokloniti knjigu, pročitati knjigu... U Godini smo čitanja...

Sve institucije kulture u Hrvatskoj ovaj mjesec u fokus svog djelovanja i svoje redovite programe uključuju i promoviraju knjigu i čitanje. Što bi mogla sadržavati knjižno – jezična strategija? Literarni i čitateljski krugovi, tribine, razgovori o knjigama i oko knjiga, glasna čitanja, stipendije, poticanje književnog stvaralaštva, pomažanje knjižne produkcije i objavljivanja knjiga na hrvatskom jeziku. Knjiga je mogućnost i sredstvo u očuvanju i građenju nacionalnoga identiteta, i samopoštovanja.

Knjiga i „književnost može osviještenom, otvorenom čitatelju ponuditi alat za razumijevanje svijeta u kojem živi, i njega samoga unutar toga svijeta. Stoga, hrvatska književnost hrvatskim će čitateljima nuditi spoznaju o njima samima; bilo da se radi o tekstu koji pripada starijoj hrvatskoj književnosti ili onoj koja je novijega datuma, hrvatska književnost jedan je od najvrjednijih izvora nacionalnoga identiteta. Ona nam tumači ono što ostaje iza zastora, ispisuje ono što nećemo pronaći u medijima koje pratimo, ono što je izvan naklapanja neznanica i mudrolija znalaca, izvan parola i strastvenih nadmetanja lišenih značenja. Hrvatska književnost pokazuje što ustvari jesmo, a poneka djela (...) i ono što bismo mogli biti (...). Zato, u konačnici, hrvanje s knjigom nije ništa drugo doli prilika za pobjedu“, piše Korana Serdarević, ambasadorica Mjeseca hrvatske knjige 2021.

Branka Pavić Blažetin

„Ajmo Hrvati s knjigom.
Ajmo hrvati se s knjigom.“

Pratite medijske platforme Medijskog centra Croatica!

MEDIJSKI CENTAR *Croatia*

www.glasnik.hu

Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu.

Čitajte i širite Hrvatski glasnik

„oazu hrvatske pisane riječi u Mađarskoj“!

Facebook profil Hrvatski glasnik – dnevni tisak – budite obaviješteni prateći Hrvatski glasnik!

radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati!

Croatia TV – tjedni prilog! Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar

Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia; Croatia TV!

Položen kamen-temeljac dogradnje Hrvatske škole i učeničkog doma u Santovu

Projekt vrijedan skoro 800 milijuna forinti ostvarit će se iz potpore mađarske Vlade

„Santovo je malo naselje, ali igra značajnu ulogu u narodnosnoj nastavi hrvatskog jezika u Mađarskoj”, istaknuo je uz ostalo državni tajnik Miklós Soltész na svečanosti koja je održana u četvrtak 7. listopada prigodom polaganja kamena-temeljca za dogradnju Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu.

Svečanost je u ranim popodnevним satima otvorena kratkim programom školskog tamburaškog orkestra pod vodstvom učitelja tambure Attila Csurija.

Svojom nazočnošću svečanost su uveličali državni tajnik za vjerske odnose i narodnosti Miklós Soltész, veleposlanik RH u Budimpešti Mladen Andrić, generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat, parlamentarni zastupnik Hrvata u Mađarskoj Jozo Solga, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gudan, zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac Marković, konzul-savjetnik Generalnog konzulata u Pečuhu Neven Marčić, santovački načelnik Gábor Varga, župnik Imre Polyák te predstavnici mađarskih medija i Hrvata u Mađarskoj.

Goste je pozdravio ravnatelj škole Joso Šibalin, a nazočnima su se obratili državni tajnik za vjerske odnose i narodnosti Miklós Soltész, veleposlanik Mladen Andrić i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gudan.

Ravnatelj Šibalin uz ostalo je naglasio kako je ovo značajan trenutak za ustanovu koja je osnovana u studenom 1946. godine, a ove školske godine obilježiti će 75. godišnjicu postojanja. Vrtić je pokrenut 1949. godine, a od 1978. godine škola djeluje kao okružna. Nova prekretnica u životu narodnosnih zajednica bila je 2000. godina kada je kao prva od svih narodnosti u Mađarskoj ustanovu na održavanje preuzela Hrvatska državna samouprava. Tada je započeo osjetan razvoj škole. Porastao je broj učenika, a ostvarena je i dugo iščekivana podjela do tada spojenih nižih razreda. Kako je još dodao, 2011. godine završena je prva faza izgradnje novog vrtića i učeničkog doma. Pri tome se za-

hvalio Vladi i održavatelju na stalnoj skrbi, kao i izgradnji druge faze koja uključuje dogradnju učeničkog doma i učionica za više razrede. Izrazio je nadu kako će nova školska godina 2022. godine početi u novoj, suvremenoj zgradi.

Državni tajnik Miklós Soltész govorio je o poruci koju nosi dan hrvatsko-mađarskog prijateljstva, sporazumu hrvatskog i mađarskog naroda, te sadašnjem ulaganju. Također je istaknuo kako se u hrvatskim narodnosnim školama i vrtićima, bilo državnim ili mjesnim, odgaja i poučava oko tisuću djece, od toga sto sedamdeset u Santovu.

„Bilo bi dobro kada bi se putem sporazuma ostvario prijateljski odnos, kao što već postoji s Poljacima i Bugarima. To bi bilo posve prirodno i s hrvatskim narodom, jer proteklih smo godina učinili puno toga zajednički za Mađare u Hrvatskoj i Hrvate u Mađarskoj. Isto nam poručuje i Santovo, koje je malo naselje, ali igra značajnu ulogu u narodnosnoj nastavi hrvatskog jezika u Mađarskoj”, kazao je uz ostalo državni tajnik Miklós Soltész naglasivši i sljedeće: „Moram kazati da je ovo značajno područje u javnom obrazovanju, u odgoju djece Hrvata u Mađarskoj, stoga je još lani Vlada Mađarske odlučila da će iz više izvora, iz više područja poduprijeti ovo ulaganje, ovo nastojanje. Vjerujem da će se već naredne jeseni u novoj zgrad nastaviti poučavanje djece u Santovu. Mi računamo na Hrvate u Mađarskoj, i oni mogu na nas, a isto tako mogu računati na nas i u travnju sljedeće godine, kada će ponovno izabrati parlamentarnog glasnogovornika i zastupnike. Vjerujem da smo pripremili dobru odluku ovdje u Santovu i na državnoj razini diljem Mađarske. Bilo s kakvom

molbom nam se obrate Hrvati u Mađarskoj, donijet ćemo dobru odluku koja će pridonijeti njihovoj opstanku. Mogu računati na nas i u buduću.”

„Prisutnost državnog tajnika Soltésza i diplomatskih predstavnika Republike Hrvatske potvrđuje da je ovo važan događaj, ne samo za vas. Sjajna je činjenica da se ova najstarija obrazovna ustanova obnavlja na ovakav dobro osmišljen način. I ovo nije ni prva, ni posljednja situacija u kojoj zahvaljujem mađarskoj Vladi na pomoći u obrazovanju Hrvata u Mađarskoj. Obično obećavam da ćemo barem knjižnice malo popuniti s naše strane. Uvjeran sam da ima prostora za suradnju. Odbor za vanjsku politiku Hrvatsko-



ga sabora razgovarat će ovih dana tijekom listopada, i vjerujem donijeti pozitivnu odluku o spomenutom danu hrvatsko-mađarskog prijateljstva. Uvjeran sam da ćemo početkom svibnja sljedeće godine zajedno proslaviti dan hrvatsko-mađarskog prijateljstva", naglasio je uz ostalo veleposlanik Mladen Andrić.

U ime održavatelja nazočnima se obratio predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gudan.

„Prije godinu dana okupili smo se u sličnom krugu kada smo otvorili novu školsku godinu i novu zgradu Hrvatskog obrazovnog centra Miroslava Krležu u Peču. Tada sam isto naglasio da je bivši ravnatelj imao jedan san koji je ostvaren, ali nažalost on ga već nije mogao doživjeti. Dobro se sjećam da je i vaš ravnatelj imao svoj san od 2000. godine kada je Hrvatska državna samo-

uprava preuzela ustanovu na održavanje i vjerujem da ju je otprilike nekako ovako zamislio: možda malo ranije, ali da će se ovako obnoviti i izgraditi školska zgrada. Nakon deset godina 2011. ostvarena je prva faza gradnje. Možda smo morali čekati i previše, ali sada smo samo na koračac da se ostvari i druga faza izgradnje. Vjerujem da ćemo svi mi koji smo zajedno radili na tome sljedeće godine nazočiti velikom danu, otvorenju nove zgrade", kazao je predsjednik Gudan.

Nakon svečanih govora ravnatelj Josko Šibalin položio je vremensku kapsulu i kamen-temelj na gradilištu gdje su ovih dana označeni budući temelji novog krila zgrade učeničkog doma i škole.

S.B.

U Peču obilježen Dan Hrvatskog sabora

Generalni konzulat Republike Hrvatske u Peču povodom Dana Hrvatskog sabora 8. listopada u kazališnoj dvorani Hrvatskog kazališta Pečuh organizirao je koncert Gudačkog kvarteta Rucner. Nazočne je pozdravio generalni konzul Drago Horvat osvrnuvši se u svom govoru na značaj dana 8. listopada za državu Hrvatsku. Moderatorica večeri Timea Šakan Škrin između ostalih među nazočnima posebno je pozdravila veleposlanika Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladena Andrića, gradonačelnika Pečuha Attilu Péterffyja, počasnu konzulicu Republike Njemačke Zsuzsannu Gerner, predstavnika Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozu Solgu i predsjednika Hrvatske državne samouprave Ivana Gudan.

Nazočne je pozdravio generalni konzul Drago Horvat osvrnuvši se u svom govoru na značaj dana 8. listopada za državu Hrvatsku. Između ostalog je rekao: „U Hrvatskoj se 8. listopada obilježava kao spomendan, Dan Hrvatskoga sabora u sjećanje na dan kada je Sabor Republike Hrvatske 1991. godine jednoglasno donio Odluku o raskidu svih državnopravnih veza Republike Hrvatske s bivšom državom SFRJ.

Sabor je pritom utvrdio da Republika Hrvatska više ne smatra legitimnim i legalnim ni jedno tijelo dotadašnje SFRJ, te da ne priznaje valjanim niti jedan pravni akt bilo kojeg tijela koje nastupa u ime bivše federacije, koja više, kao takva, ne postoji.

Ta je značajna odluka Sabora donesena nakon što je prethodnoga dana istekao tromjesečni moratorij na hrvatsku Ustavnu odluku o samostalnosti i suverenosti koju je Sabor donio 25. lipnja 1991. godine. Naime, stupanje na snagu ove Odluke odgođeno je tada za tri mjeseca na temelju Brijunske deklaracije od 7. srpnja, odnosno na zahtjev Europske zajednice kako bi se jugoslavenska kriza pokušala riješiti mirnim putem. Istoga dana kada je istekao moratorij na hrvatsku Odluku o samostalnosti, zrako-

plovi JNA bombardirali su povijesnu jezgru Zagreba i Banske dvore u kojima je bilo smješteno tadašnje državno vodstvo na čelu s predsjednikom Franjom Tuđmanom."



Gudački kvartet Rucner

Gudački kvartet Rucner 1998. godine utemeljio je bračni par Snježana i Dragan Rucner. Nastavljajući tradiciju komornog muziciranja, njegovanjem klasičnog i suvremenog repertoara kao i izvođenjem djela suvremenih hrvatskih autora, Gudački kvartet Rucner čini i repertoarni iskorak prema glazbi drugih žanrova. Do sada je Kvartet Rucner prouzveo više od 100 skladbi hrvatskih i stranih autora. Pečuškim nastupom Kvartet Rucner poklonio nam je glazbenu razglednicu Hrvatske.

Čuli smo djela Josipa Mihovila Stratika: Kvartet br. 2., Andantino iz kvarteta br. 3. Stjepana Šuleka, Promotion Party Krešimira Hercega, Trio popevku i čardaš iz Međimurja Emila Cossetta, Allegro, Andante tranquillo i Presto Miroslava Miletića, Slavetno-niju za kvartet Marijana Makara, Mursku priču Bože Potočnika i Malu slavonsku rapsodiju Tomislava Uhljaka.

Branka Pavić Blažetin



Gradonačelnik Pečuha Attila Péterffy, generalni konzul Drago Horvat i konzul Neven Marčić

U Budimpešti obilježena 30. godišnjica Hrvatskog sabora

Dana 10. listopada svetom misom na hrvatskom jeziku u budimskoj crkvi Rana sv. Franje, budimpeštanski Hrvati prisjetili su se važnog povijesnog događaja, 8. listopada 1991. godine. Toga dana Sabor Republike Hrvatske jednoglasno je donio Odluku o raskidu svih državnopravnih veza Republike Hrvatske s bivšom državom SFRJ, odnosno ostalim republikama SFRJ. Misu je služio otac Vjenceslav Tot, a okupljenima se obratio veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić. Nakon mise u prostoriji pored crkve upriličen je prijem. Događaj su organizirale Hrvatske samouprave Čepela i XVI. okruga te Veleposlanstvo RH u Mađarskoj.

Neupitna je činjenica kako se Odlukom o raskidu svih državnopravnih veza Republike Hrvatske s bivšom državom prije 30. godina Sabor pokazao kao stvarni nositelj suvereniteta hrvatskog naroda i pravnog poretka. Odigrao je ključnu ulogu u donošenju važnih uloga za stvaranje i obranu neovisne, samostalne i demokratske Republike Hrvatske. Odluka od 8. listopada 1991. godine nije bila završna točka postupka razdvajanja Hrvatske od bivše države. Naime, ta odluka zajedno s Ustavnom odlukom o samostalnosti i suverenosti potvrdila je pravo hrvatskog naroda na nacionalnu samostalnost, samoodređenje te suverenu, samostalnu i neovisnu državu. Govoreći o povijesnoj ulozi Hrvatskoga sabora veleposlanik Republike Hrvatske Mladen Andrić naglasio je da je ona poznata i kroz održavanje kontinuiteta hrvatske državnosti stoljećima, pa tako i u doba udruživanja s Ugarskim kraljevstvom i u Austro-Ugarskoj Monarhiji. „No, ovih dana i ovdje prisjećamo se uloge Sabora u kreiranju moderne Hrvatske“, istaknuo je hrvatski veleposlanik Andrić, pridodavši kako se 8. listopada svojevrsno smatra i Danom neovisnosti, jer upravo tadašnjom odlukom Sabora stupa na snagu ustavna odluka o samostalnosti i suverenosti. Podsjetio je kako je Sabor Odluku o samostalnosti i suverenosti donio nakon što je prethodnog dana istekao tromjesečni moratorij na njegovu Ustavnu odluku o samostalnosti i suverenosti od 25. lipnja 1991., koji je uveden na zahtjev Europske zajednice kako bi se situacija pokušala mirno riješiti, nakon čega su zrakoplovi JNA bombardirali povijesnu jezgru Zagreba i Banske dvore u pokušaju ubojstva hrvatskog vodstva na čelu s prvim predsjednikom Franjom Tuđmanom. Zbog tih okolnosti svoju povijesnu sjednicu Hrvatski sabor održao je u zgradi Ine u Šubićevoj ulici, a ne u svojoj zgradi na Trgu svetog Marka.

Mlada država Republika Hrvatska nastavila je svoj put prema strateški važnim ciljevima, tako je 22. svibnja 2013. kao 178 država članica primljena u Ujedinjene narode, 2009. u NATO savez, a 1. srpnja 2013. godine postala je 28. punopravna članica Europske unije. Među strateškim ciljevima RH hrvatski veleposlanik Mladen Andrić naveo je i članstvu u schengenskom prostoru i eurozoni. „Danas su izazovi novi, primjerice pandemija Covid-19, klimatske promjene ili razorni potresi. No, ciljevi su i dalje jednaki, rast i razvoj, što se u današnjim uvjetima odnosi na gospodarski oporavak od krize, obnovu, energetske, zelenu i digitalnu tranziciju te demografsku revitalizaciju“, naglasio je hrvatski veleposlanik Andrić, istaknuvši na kraju da Hrvatska i Mađarska danas kao suverene države i članice EU i NATO-a i dalje dijele iste i istovrsne ciljeve.

Trebamo naglasiti kako su u obrani suverene hrvatske državnosti, slobode i demokracije poginuli mnogi hrvatski branitelji i civili te Domovinski rat i njegove vrijednosti predstavljaju temelj postojanja današnje Hrvatske.

Kristina Goher



Dio okupljenih



Misu je služio otac Vjenceslav Tot

Godišnja i izborna skupština Državne udruge šokačkih Hrvata

Državna udruga šokačkih Hrvata 10. rujna u Santovu u prostorijama mjesne Čajane (Teaház) održala je redovitu godišnju i izbornu skupštinu. Budući da se od ukupno šezdesetak članova Udruge pozivu odazvalo četrdesetak skupština je mogla početi s radom u zakazano vrijeme.

Nakon pozdravnih riječi nazočni su minutom šutnje odali počast nedavno preminulom članu Joži Đuriću, a zatim je predsjednik Stipan Kovačev podnio izvješće o prošlogodišnjim financijama i radu, te predstavio plan rada za tekuću godinu. Kako je uz ostalo naglasio Kovačev, prošle godine zbog pandemije koronavirusa i uvedenih protumjera nije se mogao ostvariti veliki broj programa. Iako su prijavili tri projekta kulturnih priredbi za koje su do-



Za predsjednika je izabran Stipan Kovačev

bili potporu, zbog spomenute situacije oni se nisu mogli ostvariti. Putem narodnog natječaja Fonda „Gábor Bethlen“ za godišnje djelovanje civilnih udruga lani su dobili 2,5 milijuna forinti, od lokalne Samouprave 150 000, a od mjesne Poljoprivredne zadruge 100 000 forinti. Osim toga od članarine je ostvaren prihod u iznosu od 127 200 forinti. Predsjednik se zahvalio i svima onima koji su Udruzi dali jedan posto poreza na osobni dohodak, od čega je ostvareno 42 630 forinti. Putem natječaja za obnovu nekretnosti osvojili su 2 000 000 forinti. Tako su promijenjeni prozori i vrata, popravljeni i obojeni zidovi stare klupske zgrade koja će u budućnosti poslužiti kao skladište. U okviru Dana Santovaca prošle godine ostvaren je glazbeno-plesni i povijesni igrokaz „Rodoljub i Anica“, koji je Udruga podržala s 1000 000 forinti za troškove velike pozornice, rasvjete i ozvučenja. U okviru Programa „Mađarsko selo“ osvojili su 6 000 000 forinti od čega je kupljena zgrada stare seoske kuće, koja je bila u vlasništvu priznatog slikara Jánosa Szurcsika. U zgradi koja je sada u vlasništvu Udruge bit će smještena mjesna zavičajna zbirka, a poslužit će i za društvene aktivnosti. Među rashodima posebno je naveo troškove djelovanja, ulaganja i programa, te nabavke raznih tehničkih uređaja za održavanje priredaba. Tako je Udruga lani ostvarila prihode i izdatke u iznosu 5 220 000 za djelovanje i dodatnih 6 000 000 milijuna za kupnju spomenute zgrade. Lani je od priredbi ostvaren jedino „Šokački piknik“, koji je bio vrlo uspješan. Natjecali su se i

za tri kulturne priredbe, tamburašku večer „Pjesmarica fest II“, zvučnu knjigu Marka Dekića i dvojezično izdanje o glasovitim Santovcima. Pošto se to nije moglo ostvariti, ove godine su se ponovno natjecali za iste i dobili po 200 000 forinti. Priredba „Pjesmarica fest“ ostvarena je nedavno, snimanje zvučne knjige je u tijeku, a izdanje o glasovitim Santovcima uskoro će biti objelodanjeno. Ove godine za djelovanje su dobili 1 400 000 forinti, od čega će veći dio biti namijenjen za unutarnju obnovu nove zgrade. Za izmjenu prozora, vrata i bojanje zidova dobili su sveukupno 6 000 000 forinti, tako bi zgrada do kraja godine mogla biti osposobljena za nesmetani rad i okupljanje. Ove godine priređen je i već tradicionalni Hrvatski malonogometni turnir i bal. Kako je na kraju dodao Stipan Kovačev, sve ovogodišnje priredbe ostvarene su uz potporu mjesne Hrvatske samouprave.

Plan rada usmeno je dopunio i dopredsjednik Udruge Gábor Varga, koji je istaknuo kako su ove godine za obnovu nekadašnje seoske kuće u okviru Programa „Mađarsko selo“ osvojili 6 000 000 forinti. Od toga će u vrijednosti od 4 000 000 forinti ostvariti cjelovitu izmjenu prozora i vrata u duhu nekadašnje gradnje, potpunu vanjsku obnovu zgrade, od žlijeba do krova, te bojenje, što će stajati sveukupno 7 000 000 forinti. Nakon izlaganja predsjednika i zamjenika skupština je jednoglasno prihvatila izvješća te podržala plan rada za tekuću godinu, od kojeg je u proteklom razdoblju uspješno ostvareno više programa.

Uslijedio je izbor novih čelnika. Za predsjednika i dopredsjednika nije bilo novih prijedloga, a na mjesto dosadašnje tajnice



Dio okupljenog članstva

koja je odstupila predložena je nova. Tako je za predsjednika ponovo izabran Stipan Kovačev, a za dopredsjednika Gábor Varga. Za novu tajnicu Udruge izabrana je mlada Petra Keresztesi. U suradnji i uz potporu Hrvatske samouprave Santova u nastavku večeri održana je zajednička večera i zabava za pripadnike šire santovačke hrvatske zajednice. Za dobro raspoloženje pobrinuli su se Bereški tamburaši.

Stipan Balatinac

Omladinski kamp Hrvatske samouprave Vršende

Hrvatska samouprava Vršende već šesti put organizira ljetni kamp za djecu i omladinu u Vlašićima. Ove godine sredinom srpnja u kampu je sudjelovalo petnaest mladih, prvenstveno članova mjesnog hrvatskog plesnog društva. Za njih su potporom Ureda premijera mađarske vlade i Fonda „Gábor Bethlen” organizirani razni izleti i tako su se mogli upoznati s ljepotom hrvatskog povijesnog, i kulturnog blaga. Posjetili su Zadar, gdje su pogledali znamenitosti, a najveći doživljaj je bio glazba morskih orgulja, i uvečer prekrasna igra svjetla skulpture „Pozdrav suncu”. Jedan dan ostvaren je i izlet brodom na Kornate, pogledali su jedini svjetionik na Kornatima, Tajerske sestrice. Nalazi se na jedinom šumovitom otočiću na Kornatima, a to je i ulaz u prolaz Mala Provera, plovni put prema Malom Ždrelcu i Zadru. Svjetionik je izgrađen 1876. godine, a lako je prepoznatljiv po crveno-bijelim prugama na željeznom tornju. Kupali se u čistom moru plaže Lojena na otoku Levrnaka te posjetili mali gradić Sukošan. U uvali su vidjeli ljetnikovac zadarske nadbiskupije –



Palac, sagrađen na umjetno nasutom otočiću usred uvale krajem XV. st., u kojem su boravili crkveni dostojanstvenici grada. U programu je bio i cjelodnevni izlet u Nacionalni park Plitvička jezera. Pošto nije vozio vlak do gornjih jezera, trebali su puno pješaka, ali to je doživljaj učinilo još većim, jer su puno toga mogli vidjeti samo tako: strma podzemna staništa i stijene te mnoge vodopade i slapove. Naravno, ostvaren je i izlet u grad Pag, posjet mjesnoj crkvi, razgledavanje paške solane. Pošto su sudinici kampa uglavnom bili dječaci, svake večeri se igrala nogometna utakmica sa mještanima, a pošto već ima novih vodenih igračaka na vlašićkoj plaži vozili su se po zaljevu jet skijem i puno se kupali. Na povratku su pošli starom cestom, kako bi kod Slunja pogledali etno selo Rastoke, puno višestoljetnih starih mlinova, slapova i rječica.

Marijana Balatinac



Dan peći u Katolju

Dana 4. rujna oko 9 sati u Kulturnom domu okupile su se žene kako bi pripremile „prisnace”. Najpoznatiji je „prisnac” sa sirom, višnjama, orasima i grizom. Druge su žene pripremile „faširano” da u podne bude gotovog jela. U 14 sati počela se žariti peč za pečenje mesa, a u kotlu se kuhao grah gulaš. Djeca su se bavila bojanjem lica i pripremljenih fugurica, koje su mališani bojali po volji. Još veće iznenađenje bila je šećerna vata koju je pravio Jožika Ila. Djeca su ga okružila kako bi svi dobili. U 18 sati počela je večera s glazbom. Gulaš s grahom skuhaio je Gábor Kiss. Slijedilo je raznovrsno pečeno meso i kobasice, sa salatama od paprike i krastavaca, a potom „prisnac” – svi su čekali ukusne „prisnace”, koje ne spremaju svi, pogotovo oni koji žive sami. Zatim je počeo bal, svirao je sastav „City”. Nora Trubić Csibi otpjevala je dvije pjesme sa sastavom. Eto tako smo proveli taj lijepi dan i stekli puno uspomena.

Guganka



Spomen-ploča Đuri Paviću

U organizaciji Hrvatske samouprave Salante i Hrvatske samouprave Bremena 5. rujna u Salanti kod Salantske osnovne škole postavljena je spomen-ploča pjesniku i pedagogu Đuri Paviću, rođenom Salanćaninu.

O književnom radu Đure Pavića govorio je književni povjesničar dr. sc. Stjepan Blažetin, dok su prigodne stihove kazivali glumac Jozo Matoric i učenici salantske škole. Potom su supruga pokojnog Đure Pavića i predsjednik Hrvatske samouprave Salante Silvester Balić otkrili spomen-ploču. Slijedila je spomen večer i koncert u mjesnom domu kulture pod naslovom „Đuro Pavić – Oj Baranjo“, u izvedbi glumca Joze Matorica i majstora harmonike Zoltána Marosija, dok je prigodan govor o Đuri Paviću održala predsjednica Hrvatske samouprave Bremena Judit Kölczé.

U ime organizatora nazočne, među njima uglednike javnog i političkog života Hrvata u Mađarskoj, pa tako konzula Nevena Marčića, glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozu Solgu, predsjednika HDS-a Ivana Gugana i goste iz prijateljske općine Strizivojne pozdravio je Silvester Balić, posebno pozdravivši suprugu pokojnog Đure Pavića prof. Janju Prodan, Salanćane koji više ne žive u selu te sve ostale nazočne.

„Hrvatska samouprava Salante prošle godine, nakon neočekivane smrti Đure Pavića odlučila je postaviti spomen obilježje u čast hrvatskom pedagogu i pjesniku Đuri Paviću, koji je rođen upravo u susjednoj kući davne 1940. godine, kako je on sam rekao „između ostalog i zato, da kaže nešto o svijetu u kojem živi i koji u njemu živi“. Bio je tada jedan od rijetkih pedagoga koji su se vratili u rodno selo. U ovoj školi je radio od 1963. do 1975. godine i mnogi čuvaju lijepe uspomene o njemu, vjerujem i mnogi od vas, koji ste tu.“

„Đuro Pavić bio je jedan od rijetkih Salanćana koji su uspjeli doći do glasa i šire, dajući možda tako na znanje da i mi postojimo ovdje, živimo, govorimo hrvatski, istina, u sve manjem broju. Zato smo mu dužni odati počast i pokazati primjer mlađim naraštajima: idite i ispričajte svima da smo tu, da nas ima“, rekao je Silvester Balić.

Stihove Đure Pavića „Mom narodu“ kazivao je glumac Jozo Matoric, a stihove



Nade Landeka „Nikola i škola“ interpretirao je učenik 5. razreda Dávid Tőreki, dok su stihove Stjepana Jakševca „Što se to Zbilo?“ recitali učenici 3. razreda Natália Orsós i Martin Szabó.

U svom govoru o književniku Đuri Paviću književni povjesničar dr. sc. Stjepan Blažetin između ostalog je rekao: „Uzevši ponovno u ruke zbirku pjesama Đure Pa-



Mali recitatori



Dr. sc. Stjepan Blažetin, dr. sc. Silvester Balić i Jozo Matoric

Trenutak za pjesmu

Riječ

Riječ je stvorena
da nas spaja,
a ne za to
da daljine stvara.
Riječ je izvor:
sila snage,
bijes i toplina,
odraz i moć,
nastavak djela
kada padne ruka

Đuro Pavić

vića pod naslovom „Dosta/Elég” uočio sam neke osobine njegova pjesništva koje mi se čine zanimljivima i važnima. S jedne strane su tu teme koje se tiču javnoga, društvenoga i političkoga života, a s druge, kao svojevrsan antipod stoji čovjekova privatna, intimna sfera. Okrećući se svojoj zajednici Pavićev lirski protagonist u pjesmi „Mom narodu” ispisuje i sljedeće stihove:

Vama pišem
i ne tražim od vas spomenik za sebe.
Vama pišem
koji ste prepatili naporne muke
tuđih stoljeća.
Vama pišem
čiji su preci
preorali grudvaste puteve Balkana,
Vama
koji ste se nastanili
u jednoj zemlji
jednoga dana.

Pjesma govori više o nama nego cijela hrpa udžbenika povijesti ili narodopisa, ali bez poznavanja povijesti ovdašnjih Hrvata, ona gubi jedan značajan dio svoga značenjskoga potencijala. Intimni je svijet lirskoga protagonista ispunjen osjećajima upućenim prema voljenoj ženi i voljenom sinu. Niz je pjesama inspirirano ovim najjačim ljudskim osjećajem. Za primjer neka nam posluži kratka pjesma „Radost”:

Igram se
sa kockicama svoje sjene
i gledam
kako se smije na mene

Pored obitelji dvije su stvari posebno važne našem lirskom protagonistu. To su glazba i književnost, odnosno jezik, jer bez jezika, jasno, nema ni književnosti.

I doista, moć riječi je neizmjerena. Riječ stvara svjetove, spaja ljude. I Bog je stvorio zemlju putem ili pomoću riječi. Sjetite se samo stvaranja svijeta iz Biblije! Tamo se poput refrena ponavlja: „I reče Bog, neka bude svjetlost... svod podred voda...” itd. Na vjenčanju mlada i mladoženja riječima potvrđuju svoju odluku. Riječi su, međutim, katkad nedostadne, nedovoljne, ali onda je tu glazba, muzika. Neka to potvrdi ulomak iz pjesme „Muzika”.

Za mene je muzika
sve
što riječima izraziti ne mogu.



Okupili su se brojni Salančani

Riječ i glazba jednako su pjesma. U hrvatskom jeziku pjesmom nazivamo i ono što pjevamo i tekst koji je napisan na papiru. (U mađarskom vers és dal vagy ének.) To samo potvrđuje da nekad nije bilo pjesme bez melodije. Đuro Pavić je to znao, osjećao.”

U mjesnom domu kulture uslijedilo je spomen prisjećanje i koncert u izvedbi scenskih umjetnika Jozo Matorica i Zoltána Marosija. Prezentiran je pjesmom i stihovima, CD „Đuro Pavić – Oj Baranjo”, kojeg je uredio i na kojem stihove govori glumac, pjevač i redatelj Jozo Matoric. Glazbu potpisuju György Mihály (basprim, gitare, tambure), Krisztián Rodek (tambure), Zoltán Marosi (sintetizator, bas, bubnjevi, harmonika i glazba, efekti). CD je izdala tvrtka Croatica Nonprofit Kft., omot načinio Nikola Skorić, ton majstor je Ferenc Solti, a snimljen je u Studiju Franky. Pjevaju glumica Éva Póka i glu-

mac Jozo Matoric. CD je izdan uz potporu Fonda „Gábor Bethlen”, Hrvatske samouprave Bremena, tvrtke Croatica Nonprofit Kft., tvrtke Sztár A Bt., Saveza Hrvata u Mađarskoj, hrvatskih mjesnih samouprava Mišljena, Šikloša, Pogana, Tukulje, Salante, Brlobaša, Šeljina, Vajszlóa, Kapošvara, XI. okruga, XIII. okruga, XV. okruga i Hrvatske samouparve Lipotvárosa.

Na CD-u trajanja 45:23 minute kazuju se stihovi iz zbirke Đure Pavića „Dosta”, a uz njih izvode se sljedeće skladbe i stihovi: „Uspomena s Jadrana”, „Mom narodu”, „Oj, Baranjo”, „Josipu Gujašu Džuretinu”, „Josip Gujaš Džuretin: Ja hoću nešto”, „Uzdah iz daljine”, „Domovino”, „Bila je ljubav”, „Hvala ti”, „Odraslom sinu”, „Vrati se”, „Samo tebi”, „Mi znamo”, „Susret”, „Prolaznost”, „Aforizmi”, „Vi”, „Adriai emlék”.

Branka Pavić Blažetin



Bogatstvo...

Učitelj Đuro Pavić i učenice Marija Udvarac (Bricina) i Kata Emberović (Fabianova). Izvor: Salanta – Nijemet stoljeća vjere i jezika

14. Hrvatski nogometni turnir „In memoriam Stipan Pančić”

Hrvatska samouprava Budimpešte i Hrvatske samouprave Novog Budima, X., XII., XIII., XVI. i XXI. okruga 25. rujna u Sportskom kompleksu Zoltán Varga organizirale su 14. Hrvatski nogometni turnir „In memoriam Stipan Pančić”, na kojem su sudjelovale momčadi Baje, Dušnoka, Santova, Zalske županije, Trogira, Hercegovine i Budimpešte. Suci turnira bili su Branko Kovács i Antal Urgyán. Prijelazni pehar pripao je ekipi Hercegovine, drugo mjesto Zalskoj županiji, dok su treće mjesto podijelile momčadi Dušnoka i Budimpešte. Za najboljeg vratara turnira izabran je Deján Illés (Budimpešta), najbolji strijelac bio je Marko Musa (Hercegovina), a najbolji igrač Sándor Szilveszter (Zalska županija).



Sudionici 14. Hrvatskog nogometnog turnira „In memoriam Stipan Pančić”

Održavanje Hrvatskog nogometnog turnira „In memoriam Stipan Pančić” na otvorenom, u Sportskom kompleksu Zoltán Varga pokazalo se dobrim izborom. Ali nije to jedini razlog što ovaj sportski susret iz godine u godinu dobiva sve veći publicitet ili da slovi za jednog od najboljih turnira Hrvata u Mađarskoj: tu je još i prstohvat dobrog raspoloženja, druženja i poznanstava, koja su stečena upravo na toj priredbi. Ove godine porastao je i broj navijača, i to prvenstveno mlađih. Pozdravljajući prisutne predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić u polušali je naglasio kako ovaj puta neće igrati – naime, na jednom susretu pripao mu je naslov najboljeg vratara, pa smatra da je sportsku karijeru najbolje završiti na vrhuncu. Istaknuo je još da je sudjelovanjem momčadi Trogira i Hercegovine turnir poprimio međunarodni karakter. Uslijedio je ždrijeb, prema kojem su na teren A prvo izašle momčadi Hercegovine i Dušnoka (4:0), dok su na terenu B igrali Trogir i Santovo (0:1). Po mnogima je dvoboj Hercegovine i Dušnoka „trebao biti finalna utakmica”, što svjedoči da se međusobno dobro poznaju po taktici, načinu i

snazi igre. Utakmice su trajale dva puta po osam minuta, igralo se u sastavu 4+1, a suci su bili Branko Kovács i Antal Urgyán. Momčadi su u stankama pratile događanja na terenu i procjenjivale koje bi mjesto mogle osvojiti. Zahvaljujući vještoj zapisničarki, učiteljici Osnovne škole na Vancagi Lindi Nagy-Gohér sve se pratilo i točno bilježilo. Nažalost, sastav Trogira zbog ozljede igrača nije odigrao zadnje dvije utakmice, koje su s rezultatom 3:0 pripale momčadi Budimpešte i Zalske županije. Kako nam je izjavio profesionalni sudac Branko Kovács, utakmice su odigrane u duhu „fair playa”, bez žutih kartona. Prateći utakmice mogli smo uočiti uigranost onih momčadi koje se tjedno jedanput susreću rekreativno ili imaju nekadašnje profesionalne igrače. No, sve u svemu bilo je lijepo za vidjeti takvu mušku borbu - kao da se igralo za život. Na moj upit „Zašto je toliko važna pobjeda, pa riječ je o prijateljskom susretu?”, igrač momčadi Hercegovine Darko Mikulić odgovorio mi je: „Ponos. Ponos tjera do pobjede.”

U ranim poslijepodnevним satima uslijedio je najočekivaniji trenutak tj. proglašenje rezultata. Medalje i pehare u društvu Hošigovke Mie Manne Vám i svoga sina Gorana dodijelio je predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić. Prijelazni pehar, prvo mjesto pripalo je ekipi Hercegovine (18 bodova), drugo mjesto Zalskoj županiji (10 bodova), dok su treće mjesto podijelile momčadi Dušnoka (9 bodova) i Budimpešte (9 bodova). Četvrto mjesto osvojila je ekipa Santova (8 bodova), peto mjesto momčad Baje (5 bodova), a šesto mjesto pripalo je sastavu Trogira (1 bod). Za najboljeg vratara turnira izabran je Deján Illés (Budimpešta), najbolji strijelac bio je Marko Musa (Hercegovina), a najbolji igrač Sándor Szilveszter (Zalska županija). Uz spomenice svim sudionicima uručene su i majice s logotipom Hrvatske samouprave Budimpešte. Uslijedilo je druženje uz domaće vino, rakiju i ukusne pljeskavice u somunu.

Kristina Goher



Pobjednici nogometnog turnira

U spomin Andrašu Handleru, fenomenu petroviskoga igrokazanja (1945. – 2021.)

Tuga i bol pljuska, trza spolom nas, Petrovišćane. Od tajedne do tajedne. S neizrečenom težinom se spušta na nas večer srijede, 13. oktobra, zbog odlaska „našega oca“, Andraša Handlera st. Našega oca, da, po prvom skupnom našem igrokazu Szigligetijevoga Cigana iz 1996. ljeta, kade je Zoltan Kurcz, sad jur i on na pokoji, bio njev sin, a ja, njeva kći. Odnud i rodbinski naziv, kojega smo i potom hasnovali iz šale. Andriš bačija svi su znali kot jednoga od najboljega komedijaša petroviskoga Igrokazačkoga društva, kot odličnoga jačkara, zvanarednoga tančoša. Svu tu, od Boga darovanu, talentiranost su mogli svako ljeto na kazališni daska sprohadjati ne samo Petrovišćani, nego i Hrvati, od Pariza do Hercegovca, od Amerike do Vojvodine. Pod objavom smrti petroviske stranice fejsa dugo u noć se redaju poruke sućuti, žalosti. Teško je razumiti, zašto nam projdu vig nek najbolji. Ako pomislimo samo na naše igrokazače, pred ljetodan Klara Harangozo, pred dvimi ljeti Zoltan Kurcz, a prošloga petka zakapana je familijarna prijateljica i dirigentica jačkarnoga zbora Ljubičica, Jolanka Kocsis. Bezobrazna, sirova i nemilosrdna bolest gnjavi i muči. Zahtjeva trpljenje i strpljenje od svih, tako je bilo pri vas i s Vami, misece dugo. Kako ćemo sad u toj petroviskoj glumi, kad smo vam lipo rekli pri zadnjem spravišću, mi, „stari, rutinirani“, još jednoč moramo skupastati i igrati, igrati, igrati. Kako se sad sabrati i isobacati iz ove manufakture boli i smrti? U spominku su nam putovanja, turneje, lipo nafarbane kulise, ke ste svako ljeto već dani s ogromnom ljubavlju pripravili. Spomenemo se na svaki naš nastup pred publikom, unutar i van granic. Mi smo još imali sriću viditi u vaši oči sjaj i hrvatsku radost, zbog uspješnoga spektakla. „Ovo će nam biti zadnje“, govorili smo pred premijerom svakoga novoga igrokaza. I ovo, sad je zaistinu zadnje. Najteža uloga ljudskoga žitka... na odlasku. Prazan je pogled, a suze najbližnjih se naticaju na igrališću obraza, koja će prlje zajti u cilj. Molimo Boga da žalujuća srca zdigne gori za batrenje. A Vi, dragi „naš otac“, putujte srično u nebesko utočišće i okripite se u Božjoj ljubavi, tamo Vas jur čekaju naši. Zgubitnici smo svi mi, na sve vijeke...

Timea Šandorova



Zbogom, Jolanka Kocsis! (1948. – 2021.)

Jafkao je zvon vanjske crikve sv. Petra i Pavla, 28. septembra, otpodne. Bolno je zarizao glas u sivilo utorka. Jafkao je za dobrom, skromnom dušom ka se je ugradila u petrovisku povijest i sadašnjost. U ljeti u Bika na Hrvatskom festivalu još nismo znali da će to biti Tvoj zadnji nastup s Ljubičicama, Tvoje zadnje gostovanje med Hrvati. Znali smo da Tvoje tijelo spolom trpi da nosiš mistični beteg, kojega vračiti nisu znali. I sad mi ostavljeni, zavolj toga, jedan drugomu i postavljamo pitanje. Gdo je kriv? Gdo je falingu učinio? Bila si svim ta draga Jolika, čiji roditelji kulturni fundamenat su vrigli negda davno u našem selu, a kot pedagogi, bili su poznati po cijeloj Pinčenoj dolini, još i u Hrvatskom Židanu. Vjerno profesiji starine, kot mlada učiteljica od 1976. ljeta u mjesnoj školi si generacije poslala u žitak sa znanjem ugarskoga jezika, s jačkami na usta. I u mirovini nisi pustila dirigentsku palicu zbora, a sve do junija ovoga ljeta si i dicu učila u Dvojezičnoj školi. Onda su se lučili od Tebe kolege, školari i djelatnici. U subotu, kad Ti je posvećeno priznanje Društva gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, u sambotelskoj špitaljskoj stelji već nisi bila pri svisti. Znali smo, mora se zgodati i podmuče smo i mislili da će Ti čim kraće durati ova zemaljska muka. „S nagradom „Za Petrovo Selo“ Tvoje ime je zašlo i na spomen-tablicu polag tih peršonov, ke su se zalagale za naše selo, ali sigurni smo, Tvoj spominak neće samo ova mramorna ploča čuvati, nego i kolektivno pamćenje naše zajednice. Bila si poštovana i važna članica kot pedagoginja, peljačica zborovnog

jačenja za školare i žene, kot i član Zaklade za Petrovo Selo“ naglasio je Andraš Handler ml. u ime Seoske, Hrvatske samouprave, korusa, Zaklade i kulturnih društav ter u ime svih nas, Petrovišćanov, na sprohodu. Pjesme i tambura su Te odsprohodili na zadnji počivak, 8. oktobra, u petak, a sambotelski cintir rijetkokrat vidi na zbogomdavanju toliko ljudstva. Pod jelvom, kade počivaju i tvoji stariji, toga dana se je zemlja oblikla protulićni kaput od kitic. Zbogom Jolika, sanjaj litnje noći, sanjaj tamo daleko kraj morja, sanjaj našu Pinčenu dolinu u miru Božjemu!

Timea Horvat

Hrvatski dan u Dombolu

Hrvatska samouprava Dombola 15. kolovoza priredila je Hrvatski dan. Dombol (Kastélyosdombó) je naselje u barčanskom kotaru Šomođske županije s tristotinjak stanovnika, u kojem u već nekoliko mandata djeluje hrvatska samouprava. Na izborima za načelnike, mjesne samouprave i narodno-sne samouprave održanim u listopadu 2019. godine u hrvatskom biračkom popisu Dombola bila su upisana 34 birača, od kojih je njih 29 pristupilo glasovanju. Uz dva nevažeća glasačka listića valjano je glasovalo 27 birača. Oni su za zastupnike izabrali Ružu Sebestyén, Sándora Jánkovicsa i Bernadett Kálcsics, a Zastupničko tijelo za svoju predsjednicu Ružu Sebestyén.

Velika Gospa je veliki blagdan Domola, tad je i seosko proštenje, a ove godine zbog predaje ob-

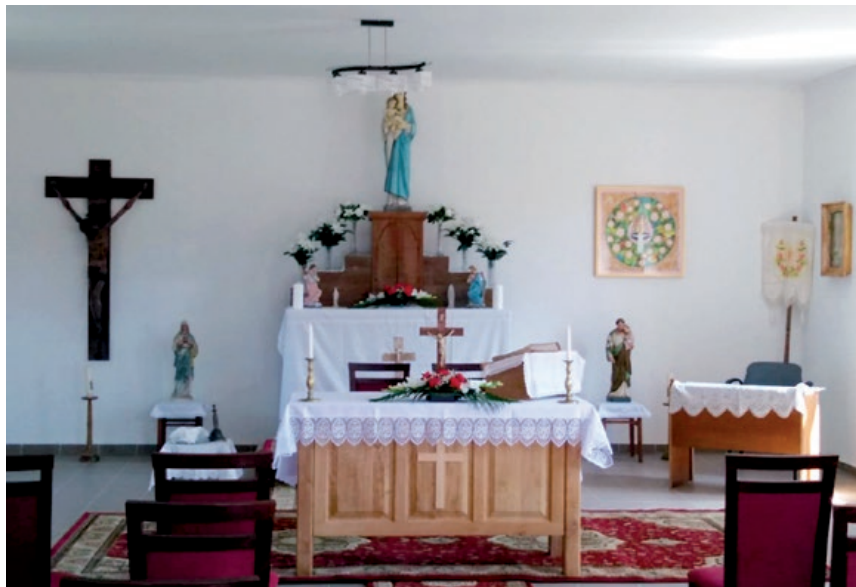


FOTO: ORSOLVA SEBESTYÉN

novljene dombolske crkve i Hrvatski je dan održan toga datuma, rekla nam je Ruža Sebestyén. U obnovljenoj crkvi mjesni svećenik Károly Keceli služio je dvojezičnu mađarsko-hrvatsku misu, a s njim je suslužio martinački župnik Ilija Čuzdi. Uz obnovu crkve postavljene su i postaje križnoga puta na crkvenom zidu uz nove klupe, stolove i tepihe. Novu krstionicu je crkvi poklonilo barčansko poduzeće za gradnju nadgrobnih spomenika Delibeli. Crkvu je obnovila Hrvatska samouprava Dombola pomoću sredstava Fonda „Gábor Bethlen“ u iznosu od 1,5 milijuna forinti. „Projekt smo prijavili zbog toga što hrvatska zajednica u Dombolu igra značajnu ulogu u vjerskom životu mjesnih rimokatolika“, rekla mi je Ruža Sebestyén.

Svetoj misi i programu uz načelnika Dombola Zsolta Kirizsa nazočio je i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga. U sklopu bogatog kulturnog programa nastupili su barčanski KUD „Podravina“ i kukinjski KUD „Ladislav Matušek“. Uslijedili su zajednička večera i druženje te Hrvatska plesач-nica uz svirku svirača KUD-a „Ladislav Matušek“. Program je ostvaren zahvaljujući potpori Zajednice podravskih Hrvata, Hrvatske državne samouprave, Hrvatske samouprave Šomođske županije, Fonda „Gábor Bethlen“, Saveza Hrvata u Mađarskoj te Sportskog i kulturnog centra „Josip Gujaš Džuretin“. *B.P.B.*

MARTINCI

Kako saznaje Hrvatski glasnik u martinačkoj školi, koja je podružnica Osnovne i glazbene škole „Géza Kiss“ iz Šeljina održano je natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku. U natjecanju je sudjelovalo desetak učenika, a u ocjenjivačkom odboru bili su Emma Solga Cserdi i Kristóf Petrinović. Bila je to svojevrsna priprema i pretkvalifikacija za županijsko natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku. *B.P.B.*



FOTO: EMMA SOLGA CSERDI



Mala stranica



Dan sv. Mihovila u HOŠIG-u



Poslijepodne 29. rujna školsko predvorje ispunio je raznoliki žagor: naši vrtićari i njihovi roditelji okupili su se na zajedničku proslavu blagdana sv. Mihovila.

Obilježavanje tog blagdana ima dugu tradiciju u našem vrtiću i tom dugo očekivanom događaju prethode pripreme koje traju nekoliko tjedana u mjesecu rujnu. Djeca su kod kuće i u vrtiću izradila raznolike proizvode i kad je stigao veliki dan uzbudeno, ali ujedno i oduševljeno uredila su i okitila svoje štandove, dočaravši time pravi sajamski ugođaj. Na otvorenju sajma – nakon priprema i vježbanja s odgojiteljicama – naši vrtićari kazivali su stihove i pjevali pjesme na hrvatskom i mađarskom jeziku. Nakon veselog programa kupci su sa svojim košaricama skoro preplavili štand prodavača, birajući među raznovrsnim proizvodima. Od robe koju su djeca napravila sama mnogi su kupili likove iz bajki, narukvice, zmajevе s bombonima, vrećice s lavandom, šarene leptire s lizalicama te magnete za hladnjak s likovima životinja.

Usred sajamskog vrtloga, naravno, bilo je vremena i za kušanje raznih poslastica koje su pripremili roditelji. Pjesme i glazba razvedrili su sve sudionike te se pokazalo da i ova priredba jača osjećaj pripadnosti zajednici. Roditeljima je bilo drago što su imali priliku sudjelovati na ovom osobitom događaju i vidjeti sretna i nasmijana lica svojih mališana.

*Magda A. Havasi
voditeljica vrtića*

Pudarina

Tradicionalna Pudarina u Gajiću ove godine održana je početkom rujna, a u sklopu toga i revija djevojaka u narodnim nošnjama. Vršendu je predstavljala višegodišnja članica mjesnog plesnog društva Andreja Lerch, koja je obukla originalnu vršendsku šo-



kačku nošnju staru oko 100 godina.

Djelovi vršendske nošnje:

- čarapke,
- štrimfle sa bobicama,
- krilo,
- suknja svilen, vezena,
- kecelja svilen, vezena,
- oplećak,
- zrnje,
- kapica i ispod nje kosa u špic.

MB

Dvije kulture za istim stolom

U organizaciji Zemaljskog društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva iz Kapošvara i Hrvatske samouprave Kapošvara 4. rujna održana je tradicionalna gastronomska i kulturna priredba pod naslovom „Dvije kulture za jednim stolom“. Cilj priredbe bilo je međusobno upoznavanje gastronomskih tradicija hrvatskog i mađarskog naroda, baštine i kulture u duhu hrvatsko-mađarskog prijateljstva. Priredbu su svojom nazočnošću uveli predstavnici hrvatskog diplomatskog zbora, generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat i konzul savjetnik Neven Marčić. Uz uvid u gastronomsku kulturu dvaju naroda sudionici priredbe mogli su pratiti hrvatski kulturni program Ženskog pjevačkog zbora iz Fičehaza, Mješovitog pjevačkog zbora iz Velike Kaniže, mladih tamburaša iz Velike Kaniže i Tamburaškog sastava „Biseri Drave“ iz Starina.

U Kapošvaru o hrvatskoj zajednici zajedno brinu Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva i Hrvatska samouprava Kapošvara. Te dvije organizacije međusobno se potpomažu pa tako i programe organiziraju zajedno – na taj način ostvarena je i priredba „Dvije kulture za jednim stolom“ koja je okupila Hrvate i simpatizere hrvatske kulture iz grada Kapošvara, pripadnike mađarske manjinske zajednice iz Zagreba, prijatelje iz Bjelovarsko-bilogorske županije te hrvatsku zajednicu iz Podravine i Pomurja.

„Kada ljudi sjednu za isti stol to i simbolično znači da su oni dobri prijatelji i žele zajedno provesti ugodne sate uz ukusna jela i pića, a dok blaguju razgovaraju o mnogim vrijednim stvarima. Cilj ove priredbe je upravo to, da se ljudi iz različitih krajeva zbliže i jedni drugima predstave svoju osebujnu kuhinju, vježbaju hrvatski i mađarski jezik te njeguju obje kulture. Na žalost, za vrijeme loše epidemiološke situacije nismo mogli ništa organizirati i sada smo svi sretni što se možemo okupiti“, rekao je zamjenik predsjednika Hrvatske samouprave Kapošvara Ladislav Karas dok smo obilazili ekipe koje su kuhale u kotliću gulaš i perkelt, te pekle meso začinjeno tajnim načinima. Tajnik Mađarske samouprave u Zagrebu Péter Szekeres, jedan od osnivača Zemaljskog društva, ovaj put u ulozi kuhara izrazio je zadovoljstvo što se nakon pandemije ponovno mogao sastati s kapošvarskim Hrvatima. Mađarska zajednica iz Zagreba već više od dva desetljeća surađuje s hrvatskom zajednicom Kapošvara, međusobno se pomažu i razmjenjuju iskustva o položaju nacionalnih manjina i po mogućnosti drže na priredbama.

Nakon kuhanja u prijedopodnevnim satima uslijedilo je kušanje jela i svečano otvorenje priredbe. Predsjednik zemaljskog društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva Tamás Fodor pozdravio je



Predsjednik Zemaljskog društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva Tamás Fodor pozdravlja goste priredbe



Ekipa iz Fičehaza priprema pomurski gulaš

okupljene na mađarskom jeziku, uz prijevod na hrvatski. Naglasio je kako Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva uvijek radi na povezivanju dvaju naroda i dvije kulture, a kao novi predsjednik nastojat će to činiti i dalje. Kao povijesničar puno je tragao, a i danas traga za izvorima koji govore o stoljetnoj povezanosti dvaju naroda, izrazio je važnost uzajamnog poznavanja kulture i jezika, zbog čega je počeo učiti hrvatski jezik, no od svega toga ipak je najvažnije prijateljstvo i međusobno poštovanje.

Generalni konzul Republike Hrvatske Drago Horvat pridružio se riječima predsjednika društva rekavši kako se prijatelji biraju, a Mađari i Hrvati su izabrali jedni druge. U novijoj povijesti Hrvatska je dobila veliku pomoć od mađarskog naroda kada se borila za svoju samostalnost te za vrijeme snažnog potresa u Zagrebu i Banovini. Mnogi u Mađarskoj su se organizirali, pa tako i Zemaljsko društvo šalje vrijednu pomoć stradalima, na čemu se zahvalio. Rekao je kako su dvije zemlje već osam godina zajedno u Europskoj uniji i vjeruje da će Hrvatska za dvije godine biti i u schengenskom prostoru što će dodatno olakšati međudržavne veze. Prenio je i pozdrave veleposlanika R.Hrvatske u Budimpešti Dr. Mladena Andrića.

Uslijedio je kulturni program u sklopu kojeg su pjevačice iz Fičehaza uz harmonikašku pratnju predstavile autentične pomurske popevke, a pjevači iz Velike Kaniže izveli hrvatske pjesme iz raznih regija. Tamburaški podmladak iz Velike Kaniže zabavljao je publiku kolima iz raznih hrvatskih regija, a tamburaši iz Starina hrvatskim pjesmama iz podravskoga kraja.

Beta



Tajnik Mađarske samouprave u Zagrebu Péter Szekeres u društvu dopredsjednika Hrvatske samouprave Ladislava Karasa

Umočki duplasti jubilej

20 ljet prijateljstva i 20 ljet Seoske hiže

Seoska hiža u Umoku pred dvajsetimi ljetima je zašla u vlasništvo Seoske samouprave i odonda je nastala kulturno središte ovde živućih. U ovom nsvaki-dašnjem i prekrasnom ambijentu su svečevali stanovnici, 4. septembra, u subotu otpodne, i 20 ljet prijateljstva s Hrvatima. Nažalost, oni se pozivajući na pandemiju, silom prilik ostali su daleko od priredbe. Foto-izložba, kulturni program, simbolična predaja iz naticanja napravljenih novosti na području hiže, dodiljenje odličja i druženje pod vedrim nebom, dali su i već uzrokov za veselje.



Teški sunčani žar pokriva dvor jubilarne društvene hiže, čiji zadnji dio s pozornicom, mjestom za publiku s dičjimi igranjima i med stijenama s digitalnom ponudom o bogatstvu sela, nek pred kratkim je napravljeno pomoću GINOP naticanja. I od toga je rič u zadnjem djelu protokolarnoga programa. „Na duplastom svečevanju ne moru biti nazoči naši prijatelji iz Hrvatske, zato nam je jako žao, ali ovde smo u ovoj lipoj okolici, za ku je jako čuda djelao kot i za zbudjenje hrvatskoga identiteta u našem selu, pokojni načelnik Attila Horvat“, kaže po ugarski za pozdravnimi riči donaćelnik Tibor Radovits i pozove pred mikrofon zaslužnoga člana hrvatskoga žitka, Jošku Jurinkovića, da podili doživljaje minulih ljet i da govori o početku sprijateljavanja s Hrvatima. 86-ljetni govornik ki se i dandanas veseli dobromu zdravlju začme s prošlošću, kako su zahvaljujući Tamašu Nadasdyju zašli u ove kraje kajkavski Hrvati 1537. ljeta i kako se je začela hrvatska rič skrsnuti iz svakidašnjega žitka prez škole, prez hrvatskoga farnika u filijali Vedešina ili pak s osnivanjem poljodjelske zadruge u koj su djelali ljudi iz cijele okolice i stanovnici Hečke su i protestirali da ne kanu čuti pri djelu stranjski jezik, na kom se oni „prodaju“. Po Jurinkovićevi riči, danas med trimi seli (Vedešin, Umok, Hečka) njevo naselje se razvija najbrže. Prazne stane pokupuju Ugri, sve manje je Hrvatov. Prik Hrvatske matice iseljenika Umočani su povezani s folklorashi KUD-a „Januševac“, svako ljetu su se našli, ki ovde, ki onde, tomu je lani prepreku stavila korona. „Falu nam, postali smo već nek prijatelji. Oni su nam kot kotrigi obitelji, naša

rodbina u staroj domovini“, reče se i ovo po ugarski, ali i to da danas je još teže skupdržati ostatak hrvatstva, nego pred tri desetimi ljetima. Onda su stariji ljudi još bili voljni skupadotji jačiti, što se je zavidilo i mladim generacijama, a Seoska samouprava, na čelu s Attilom Horvatom, osigurala je svu potporu za vridno kulturno djelovanje. „Rado bi vidio da kulturno društvo Kajkavci i dalje ostane skupa“, dao je glas svojoj želji tetac Joško pred publikom, a njega je slijedila Zsuzsanna Horváth s predstavljajem Seoske hiže. Stan je 2001. ljeta kupila mjesna Seoska samouprava, a njegova obnova durala je cijelo jedno ljetu od škadnja do hiže, u kojoj se je oblikovala soba i kuhinja po formi iz 1930-ih ljet. U kolekciju su spolom zašli novi kusici, otvorene su ovde izložbe, održane su muzejsko-pedagoške djelaonice, redom su dobivene financijske potpore od različitih naticanj. Zadnje naticanje GINOP-a je od 25 milijun ft, prik česa su podupirani novi plani, zadnji dio dvora, digitalno proširenje izložbe. Ljeta 2004. umočki seoski stan dobio je titulu Seoska hiža ljeta. Pred trimi ljetima oblikovana je Krčma škadnja, stara peč je u novoj varijanti u funkciji, a u poluotvorenom djelu se je zgodnije družiti. Svenek se javljaju dobrovoljni pomagači, pri festivali, zanimanji i razni priredba, što



Domaći Kajkavci još svenek odlično sviraju

zlamenuje i to da čvrsta i gizdava zajednica stoji u pozadini, ka kani i more očuvati tradicije i dugoljetne vridnosti. Za tu vridnost se je skrbio tri desetljeća dugo i Joško Jurinković ki je po preporuci zastupništva Umoka, ovom prilikom dostao titulu časnoga gradjana. Ferenc Ivanics, predsjednik Društva Niuizaljskoga kraja u Ugarskoj pohvalio je umočku snagu i volju s kom spajaju generacije uz razvijanje i polipšavanje naselja. Simbolično je pred pozornicom prerizao i pantliku s kom su onda službeno „blagoslovljene“ investicije ovoga zadnjega razdoblja. Potom se je oživila pozornica, u kulturnom programu nastupali su domaći tamburaši Kajkavci, Jačkarni zbor Zviranjak iz Prisike i Plesni ansambl iz Cenke. U Seoskoj hiži je otvorena foto-izložba s nepozabljivimi momentima hrvatsko-umočkih spraviščev. *Tiho*

CROATICA KONCERT

TOMISLAV BRALIĆ  KLAPA INTRADE

Mjesto koncerta: Budimpešta, Palača Stefánia

Vrijeme: 12. studenog 2021. u 18.30 sati

Ulaznica: obavezna registracija na elektroničkoj adresi croatica@croatica.hu
 Dogadaju se može prisustvovati u skladu s važećim epidemiološkim propisima (potvrda o cijepljenju Covid-19).

OSIJEK

U organizaciji Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema, Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, Muzeja Slavonije i Komisije za zavičajne zbirke Hrvatskog knjižničarskog društva 16. rujna 2021. godine održan je „4. Okrugli stol: zavičajni fondovi i zbirke u knjižnicama panonskog prostora: riznice zavičajne prošlosti“. Cilj je skupa razmjena iskustava i jačanje suradnje između ovih ustanova. Skupu se odazvalo 50-ak sudionika. Među sudionicima bio je i Silvester Balić, suradnik Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj iz Pečuha. On je održao izlaganje na temu „Hrvatsko nakladništvo na prostoru današnje Mađarske za vrijeme Austro-Ugarske Monarhije – hrvatsko nakladništvo panonskog prostora nekada i danas“.

BUDIMPEŠTA

Dana 23. lipnja 2021. održana je 95. sjednica Dunavske komisije u Budimpešti. Na dnevnom redu bile su brojne teme, a usvojen je prijedlog RH prema kojem engleski postaje radnim jezikom, uz francuski, njemački i ruski kao službene jezike. Izaslanstvo RH predvodio je ministar Gordan Grlić Radman, uz sudjelovanje veleposlanika RH u Mađarskoj Mladena Andrića i ravnateljice Uprave unutarnje plovidbe Ministarstva mora, prometa i infrastrukture Duške Kunštek.

Dunavska komisija organizacija je utemeljena 1948. godine, a okuplja 11 država. Uloga joj je osiguravanje i integrirani razvoj slobodne plovidbe drugom najdužom rijekom u Europi, a članice su Njemačka, Austrija, Bugarska, Hrvatska, Mađarska, Moldavija, Rumunjska, Rusija, Srbija, Slovačka i Ukrajina.

Poziv za dostavu prijedloga za dodjelu Odličja Hrvatske samouprave Budimpešte

Na temelju odluke skupštine Hrvatske samouprave Budimpešte pozivamo privatne osobe, hrvatske narodnosne samouprave i udruge da dostave svoje prijedloge za dodjelu Odličja Hrvatske samouprave Budimpešte.

Odličje „Matija Petar Katančić“ dodjeljuje se onim osobama, udrugama i ustanovama koje su se istakle znanstvenim radom za hrvatsku zajednicu u Budimpešti.

Hrvatska samouprava Budimpešte dodjeljuje Odličje „Ivan Antunović“ onim budimpeštanskim Hrvatima, udrugama i ustanovama koje su se istakle na polju njegovanja hrvatskoga jezika, kulturnog života, prosvjetne djelatnosti, umjetnosti i vjerskog života.

Prijedlozi se moraju dostaviti najkasnije do 10 studenog 2021.

Adresa na koju se dostavljaju prijedlozi:

Hrvatska samouprava Budimpešte

(Fővárosi Horvát Önkormányzat)

1089 Budimpešta, Bíró Lajos u. 24.

hramoupravabp@mail.com

Kontaktna osoba: Stipan Đurić, +36/30/954 8399

Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav

UNESCO je na sastanku u Nigeriji proglasio rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav u pet država, među kojima je i Hrvatska. Takozvana „Europska Amazona“ time postaje najveće zaštićeno riječno područje Europe.

Rad na uspostavljanju rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav službeno je započeo 2011. godine, kada su ministri zaštite okoliša pet zemalja potpisali deklaraciju o uspostavi prekograničnog rezervata biosfere. No, inicijativu za zaštitu riječnog krajolika Mure, Drave i Dunava na području Austrije, Slovenije, Mađarske, Hrvatske i Srbije pokrenuli su prije više od 20 godina okolišni aktivisti i organizacije civilnog društva.

„Europska Amazona“ obiluje rijetkim staništima poput velikih poplavnih šuma, pješčanih i šljunčanih sprudova, strmih obala i rukavaca. Tu je dom najveće populacije orla štekavca u Europi i gnjezdilište mnogih ugroženih vrsta ptica, poput bregunica, male čigre i crne rode, staništa dabra i vidre, te riba kao što je kečiga.

Riječ je o najvećem riječnom zaštićenom području u Europi, koje pokriva gotovo milijun hektara i 700 kilometara riječnih tokova, gdje živi oko 900 000 stanovnika.

PLAJGOR, SAMBOTEL

Croatia Nonprofit Kft srdačno vas poziva na promociju nove cedjeke, naslova „Oj, Baranjo“, ka će se održati 28. oktobra, u četvrtak, s početkom u 17.30 uri u plajgorskoj Meršičevoj hiži, a od 19.30 uri u sambotelskoj Hrvatskoj školi i čuvarnici Mate Meršića Miloradića. Glazbeni produkt sadrži pjesme Đure Pavića ke će izvoditi glumac Jozo Matorić.